

ALBISTEEN KALITATEA: HEDABIDEEN ESKAINTZA ETA HARTZAILEEN AUKERAKETA

Maria GONZÁLEZ GOROSARRI
UPV/EHUko irakaslea

“Euskarazko kazetaritzak aurrera egingo badu,
kalitatezko gutxieneko estandar batzuk bermatzen direlako izango da.”
Euskarazko Kazetaritzaren 1. Kongresuaren 4. ondorioa (2005)

ABSTRACT

Albisteen kalitatea Eskandinaviako egileek *informativity* kontzeptuarekin abiatu zuten. Ondoren, 1990eko hamarkadan, Alemaniako autoreek kalitatearen oinarriak zehaztu zituzten, AEBn kalitatearen ikuspegi komertzialari erreparatu zioten bitartean. Albisteen kalitateari buruzko ikerketan Denis McQuailek 1992an garatutako *media performance* (hedabideen jarduera) kontzeptua ezinbestekoa izan zen, *crossmedia* analisia ahalbidetu zuelako: hainbat euskarritako albistegintza ikertzea (irratia, telebista eta egunkariak).

Euskarazko Kazetaritzaren 1. Kongresuaren 4. Oinarriari jarraiki (“Euskarazko kazetaritzak aurrera egingo badu, kalitatezko gutxieneko estandar batzuk bermatzen direlako izango da”), 2011n euskarazko albisteen kalitatea aztertu nuen doktorego tesi europarrean: “Albisteen kalitatea: *Euskadi Irratia, Etb1* eta *Euskaldunon Egunkaria / Berria* (Research on Basque Media’s News Quality)”. Bertan hiru hedabide horietako albisteen kalitatea neurtu nuen, haien sorreratik 2008ra bitartean. Horretarako, egile alemaniarren eta anglosaxoien ikerketen ondorioak txertatu nituen kalitatea neurtzeko metodo bateratuan. Metodoak 0-10erako eskala zehazten du albiste bakoitzeko. Denis McQuail bera tesi europarraren defentsaren epaimahaiburua izan zen eta aurkeztutako metodoari bere oniritzia eman zion: tesiak Bikain Cum Laude kalifikazioa aho batez jaso zuen.

Ordutik hona, euskarazko hedabideek Interneten eskaintzen duten orainkari zerbitzuak arreta berezia bereganatu du, hedabideen ohiko kontsumoa gutxitu den aldi berean. Sareak hedabideak homogeneizatu ditu. Dagoeneko Interneten ez dago irratia, telebista, egunkari eta astekarien arteko alderik: den-denak azken uneko albistea webgunean eskaintzeko lehian ari dira. Horregatik, galdera

berriak sortu dira: Internetek euskarazko hedabideen hartzaileak ere homegenizatu ditu ala hedabideek sarea haien nortasun propioa eraikitzeke baliatu dute? Albisterik irakurriek – hartzaileek, azken batean– kalitatea saritu ohi dute?

Ikerketa-galdera horiei erantzuteke, euskarazko hedabideen hiru webguneak astebetaz aztertu ditut: eitb.eus (*Euskadi Irratia* eta *ETB*), berria.eus (*Berria*) eta argia.eus (*Argia*). Haien kalitatea aztertu dut, hedabide bakoitzaren sareko eskaintzaren nolakotasuna azaltzeko eta Euskarazko Komunikazio-Esparrua identifikatzeko. Era berean, egun horretako albisterik irakurriek aztertu ditut, hartzaileen aukeraketa hedabideen eskaintzarekin bat datorren ikusteko eta albisteen kalitatea erabakigarria izan den ebazteke.

1.) SARRERA

Albisteen kalitatea 2005etik ikertzen nabil. Doktoretza ikastaroen amaierako Ikasketa Aurreratuen Diploman, euskarazko tokiko hedabideen kalitatearen inguruko lehen lana aurkeztu nuen (Uztaro, 2006). Ondoren, munduko egileen ekarpenak bildu, albisteen kalitatea neurtzeko metodoa proposatu eta egiaztatu nuen doktore tesi europarrean (EHU, 2011a). Proposatutako metodoak Prof. Dr. Denis McQuail katedradunaren oniritzia jaso zuen, tesiaren defentsaren epaimahiburu bezala egindako lanari 'bikain cum laude' eman baitzion.

Albisteen kalitatea ikertzera hainbat ikerketa bekaldi baliatu dut, euskarazko tokiko hedabideen kalitatea eta Euskal Herriko zein Europako erreferentziazko hedabideak aztertzeko (Alemaniakoak eta Erresuma Batukoak, batez ere): doktorego tesi europarra idazteko Eusko Jaurlaritzaren beka (2006-2010), Berlingo Humboldt Universität-en hiru hileko egonaldia (2009), Berlingo Humboldt Universität-en hiru hileko egonaldia (2010), euskarazko eta Europako erreferentziazko egunkarien albisteen kalitatea alderatzeko EHUren posdok beka (2012-2013), kalitatearen ikerketan sakontzeko, Alemaniako profesionalen ikuspegia txertatuz, Eusko Jaurlaritzaren posdok beka (2014-2016) eta, azkenik, Berlingo Freie Universität-en bi urteko egonaldia (2014-2016). Hemen aurkeztuko dudana, beraz, euskal jendarteak nire ikerketan inbertitutakoaren emaitza da.

2.) ALBISTEEN KALITATEAREN MARKO TEORIKOA

Albisteen kalitatea izenarekin kazetariok landutako informazioak erakusten duen profesionaltasunari erreferentzia egiten dio. Kontzeptu horrek hainbat izendapen izan ditu, kalitatearen gaiak izan duen lanen sakabanaketaren ondorioz. Guztira, hiru izen nagusitu dira: kazetaritzaren kalitatea, albisteen edukiaren kalitatea eta albisteen kalitatea. Lehenengo eta behin, kazetaritzaren kalitatea ("journalistic quality", "Journalistische Qualität", "Publizistische Qualität" edo "calidad periodística") bikaintasunaren kudeaketarekin lotuta agertzen da. Bigarrenik, albisteen edukiaren kalitatea ("news content quality") agentziek zabalduetako berrien kalitatea aztertzeko erabili zen kontzeptua dugu. Azkenik, albisteen kalitateak ("news quality") informazioaren hautaketa eta lanketa prozesuez gain, jendartearen erantzukizuna ere kontuan hartzen duen kontzeptua da. Horregatik, nire

ikerketan albisteen kalitatearen kontzeptua erabili dut (Bucher, 2003: 11-15; De La Torre & Téramo, 2004: 25-27; González Gorosarri, 2011a: 178-180; Hagen, 1995: 35-41; Schirmer, 2001: 65-67; Vehlow, 2006: 12-24).

Komunikazioa aztertzeko teoria arau-emaile tradizionalak, baina, ez zuten kalitateari heltzeko aukerarik ematen. Horregatik, Denis McQuail-ek 1992an garatutako 'media performance' kontzeptuak ikuspegi berria zabaldu zuen:

"The independent assessment of mass media provision according to alternative 'public interest' criteria, by way of objective and systematic methods of research, taking account of other relevant evidence and the normal operating conditions and requirements of the media concerned." (McQuail, 1992: 17)

Horregatik McQuail-en 'media performance' (hedabideen jarduera) kontzeptuak ordura arteko kalitateari buruzko lanak bateratu zituen. Eskandinaviako autoreak aitzindari izan ziren kalitatearen inguruan egindako ikerketetan eta *informativity* kontzeptua sortu zuten. Aldi berean, AEBetan ikuspegi komertzialak gidatu zuen ikerketen norabidea. Horregatik, errentagarritasunaren bikaintasuna nabarmentzen zen. Alemaniako komunitate zientifikoak, berriz, kalitateari buruzko eztabaidaren marko teorikoa eta hainbat proposamen metodologiko artikulatu zuen. Azkenik, Hego Amerikan kalitatea neurtzeko proposamenek nagusiki gizarte erantzukizuna izan dute ikerketa ardatz (De La Torre & Téramo, 2004: 48-51; González Gorosarri, 2011a: 215-284; Maurer, 2005: 85-88; Meyer, 2004: 65-76; Pellegrini & Múgica, 2006: 14-17; Rosengren, Carlsson & Tågerud, 1991: 49; Vehlow, 2006: 23-24).

'Media performance' kontzeptuak, gainera, euskarriak gainditzeko gakoak eman zituen. Horrela, albisteen kalitatea 'crossmedia' aztertzen den errealitatea da: Internet, irratia, telebista, irratia eta prentsa idatzia. Alemaniako egileek McQuail-en kontzeptua beren egin zuten eta hainbat euskarritako hedabideetako albisteen kalitatea aztertu zuten, tradizio germaniarraren 'profesionaltasun' adiera eta hedabideen erantzukizun soziala batu zituelako (González Gorosarri, 2011a: 218-240; Maurer, 2005: 85-88; McQuail, 1992: 66-68; Vehlow, 2006: 23-24).

3.) EUSKARAZKO HEDABIDEETAKO ALBISTEEN KALITATEA

Euskaldunok Euskal Herrian hizkuntza-komunitate gutxitua osatzen dugu. Horrenbestez, gure nortasunaren ezaugarriak euskalduntasunetik eta

txikitasunetik eratortzen dira. Euskalduntasunak hizkuntza ardatz duen komunikazio-esparrua osatu du; txikitasunak, ordea, ez digu inguruko erdaren pareko komunikazio proiektuak amesteko ilusiorik eta gauzatzeko kemenik ukatu. Doktore-tesian *Euskadi Irratia*, *Etb1* eta *Euskaldunon Egunkaria / Berria* hedabideetako albisteen kalitatea aztertu nuen, haien sorreratik 2008ra arte. Ikerketa hark haien ahuleziak eta indarguneak erakutsi zituen (González Gorosarri, 2012a: 29-55; González Gorosarri, 2012b: 131-145; González Gorosarri, 2011a: 385-654).

3.1.) AHULEZIAK

Hartzaileek albisteez hartuko duten lehen irudipena haien aurkezpenean oinarrituko dute, informazioari berari erreparatu barik. Horregatik, ezin funtsezkoago bihurtzen da. Izan ere, informazioaren nolakotasuna aztertu aurretik, albisteari kasu egiteko gakoa berriaren itxura bera da. Euskarazko hedabideek aurkezpena alboratu dute. Aztertutako 1983-2008 epean, *Etb1*ek akats teknikoen kopurua bost aldiz handiagoa zen (%1,87tik %6,19ra igo zen). *Euskadi Irratiko* albistegien 2008ko akats teknikoek albisteen %14,46ri eragin zieten. Akats funtzionalei dagokiela, goranzko joera garbia azaldu zuten datuek. *Euskadi Irratiak* ere albisteen %22,8tan lapsusik izan zuen; *Berriak* nabarmen alboratu zuen kontua izan zen (%9,91tik %16,25era igo zen) eta *Etb1*ek ere epe horretan akats funtzionalen kopurua %1,4tik %5,67 pasatu zen (González Gorosarri, 2011a: 385-406).

Euskarazko hedabideek agertzen duten euskal nortasuna urteekin aldatuz joan zen. 1990eko hamarkadan Euskal Herria osoari buruzko informazioa azaltzeko ahalegina nabarmena zen bitartean (*Euskaldunon Egunkarian*, batez ere), 2000tik aurrera Hegoaldea bakarrik islatzen zuten. Horregatik, Euskal Herriaren irudia gero eta uniformeagoa da eta EAEko erakundeekin lotuta agertzen da (González Gorosarri, 2012b: 133-134).

Gainera, albisteen kalitatearen indizeak azaldu zuenez, albisteen hautaketak lanketa prozesuak baino garrantzia handiagoa lortu du:

1. Taula - Euskarazko hedabideetako albisteen kalitatea

Albiste en kalitatea	<i>Euskadi Irratia</i>	<i>Etb1</i>			<i>Euskaldunon Egunkaria / Berria</i>		
	2008	1990-2002	2003-2007	2008	1990-2002	2003-2007	2008
Hautake	2,59	3,00	2,62	2,66	3,08	3,21	3,12

ta							
Lanketa	2,32	2,80	2,41	2,28	2,17	2,56	1,98
Guztira	4,91	5,8	5,03	4,94	5,25	5,77	5,1

Iturria: González Gorosarri (2011a: 625-628).

Urteen joanean, euskarazko hedabideetako albisteen kalitateak txarrera egin du. Euskal Herritik kanpoko albiste-agentzien berriei lehentasuna ematean, euskarazko hedabideen agenda mediatikoa aldatu da. Alde batetik, Politika Sailean, adibidez, *Euskadi Irratiak*, *Etb1ek* eta *Berriak* gero eta berdintsuago informatzen dute. Adibidez, 2008an hiru hedabideek titularretan eta lehen orrian AEBko albisteei egindako tarte Jaurlaritzaren jarduerari buruzkoen bikoitza izan zen. Jendarte Sailean, istripuen eta hondamenduen informazio arina ematean ere, euskarazko hedabideek Espainiako eta AEBko albiste kopuru altuago azaltzen dute. Ondorioz, informazio horiak gero eta tarte handiagoa du gurean (González Gorosarri, 2012b: 134-137).

Albisteen kalitatearen gainbehera horikeriarekin lotu izan dute AEBko egileek. Europan, ordea, akademiko alemaniarrek ez diote bikaintasuna horikeriari mugatzen. Horrenbestez, kazetaritza-arauen gainbehera utzikeria profesionalari dagokiola azaldu dute.

Kazetaritza-ekimena erakundeetako komunikazio-arduradunen eta Euskal Herritik kanpoko albiste-agintzen esku geratzean, euskarazko hedabideen jardura profesionala ere baldintzatuta atera da. Izan ere, hedabideok agentziek bidalitako informazioaren gatibu bihurtu dira. Horrela, euskarazko hedabideek gero eta azkenazken orduko albiste gehiago plazaratzen dituzte. Gainera, Euskal Herritik kanpoko albisteek oraingotasun handiagoa erakusten dute, bertakoek baino. Ondorioz, informazio horren lanketan ere eragina du, agentzien berriek kalitatearen hiru adierazle mugatzen dituztelako: informazioaren osotasuna, ikuspegi kopurua eta informazio-elementu osagarriak (González Gorosarri, 2012b: 137-139).

3.2.) INDARGUNEAK

Euskarazko hedabideen ahulezia nagusiak euskalduntasunetik sortutako albisteei ez eustetik ondorioztatu dira. Horrela, hedabideok horikeria zabaltzen hasi dira eta horrexek kazetaritza lasterraren zantzuak agertu ditu. Aldiz,

kazetaritza-jarduera profesionala euskarazko hedabideon indargunerik handiena da.

Euskarazko Komunikazio Esparrua euskarazko hedabideek sortzen duten espazio publiko euskalduna da. Alde horretatik, euskarazkoak diren neurrian, hedabideek ezaugarri komunak dituzte: euskarazko eztabaida publikora albisteak dakartzate. Hiru hedabideek berezko duten Euskarazko Komunikazio Esparruko albisteek kazetaritza-jarduera bikainagoa suspertzen zuten. Izan ere, banakako azterketan baino emaitza hobekak lortu zituzten. Beraz, Euskarazko Komunikazio Esparru autozentratua kalitateari eusteko gakoa da. Bestela, albisten kalitate-galera dakarten berriek eztabaida publikoaren eremua ahultzen dute (González Gorosarri, 2012b: 139-142).

3.3.) ERRONKAK

Euskarazko hiru hedabideek euskal errealitatearen berri ematea dute helburu. Aldiz, erdaretatik sortutako albiste-agentzien merkatu-logikak Euskarazko Komunikazio Esparruaren edukiak kaltetu ditu, herritarren parte-hartze soziala bultzatzeko gakorik ez baitute eskaini. Atzerriko agentziek asebate behar duten merkatuaren ezaugarriak ez datoz euskarazko hedabideetako hartzaileen informazio-premiekin bat. Hala ere, euskarazko hedabideok Espainiako eta AEBko edukiak sail guztietara hedatu dituzte.

Hiru hedabideak zenbait albisteren hautaketan bat etorri arren, horiek dagoeneko ez dira euskaratik abiatu, euskarazko hedabideetara hedatutako Espainiako eta AEBko eduki berdintzaileak baitira. Aldiz, bertako albisten irakurketa euskaldun zabalak gure errealitatearen arabera informazio eredu asetzeko giltza izan daiteke. Tokiko albisteek euskarazko hedabideetako informazio-ereduari ezaugarri bateratzailea aintzatesten diote, baina aldi berean hiru hedabideen nortasuna garatzea ahalbidetzen dute.

Euskarazko hedabideen arteko aniztasunak, gainera, euskaratik sortutako pluraltasuna islatzeko abagunea du. Hurbileko eremu horretan euskarazko hedabideak erdarazkoekiko dibergenteak direnez, haien nortasun propioari eutsi ahal izango liokeen arloa da bertakotasuna. Bide horrek euskal nortasun anitz sortzeko eta islatzeko ildoak seinalatuko luke. Horretarako, gertuko albisten irakurketa euskaldun zabala garatu beharko lukete euskarazko hedabideek. Beste era batera esanda, tokiko albisten irakurketa nazionalak Euskal Herria informatiboki egituratuko luke. Azken batean, egitura politikorik

sortzea ez dago hedabideon esku. Haien eginkizuna garen errealitatea ulertzeko eta horretan eragiteko informazio-tresnak ematea da. Horretarako, euskal nortasun anitz islatzeko gaitasuna berenganatzea funtsezkoa da. Ondorioz, horikeriak baztertu dituen euskal edukiak bermatzeko aniztasuna neurri egokia litzateke. Tokiko albisteen irakurketa nazionalak gai guztiak, protagonista denak eta sorterri oro berma ditzake, hau da, eduki askotarikoak sor ditzake.

Bertako informazioaz gain, Euskal Herrikan kanpo jazotakoaren berri ere eman behar dute euskarazko hedabideek Euskarazko hedabideen jarduna albiste-agentzien informazio mugatuarekin berezko ez duten erdal eremuan arituz gero, euskalduntasunak kale egingo du, albiste homogeneousak areagotuko dituztelako. Euskal ikuspegiak, baina, ez du inolaz ere nazioartekotasuna trabatzen. Horregatik, edozein gaitan bertako ikuskera txertatzeko gai den kazetaritza-jarduerak bere eginkizunetan asmatuko du. Horretarako, informazio-prozesuan esku-hartzea ezinbestekoa da. Alde batetik, euskarazko hedabideek albiste-agentzien eta komunikazio-kabineteen mendekotasunetik beren kazetaritza jarduera askatu behar dute. Beste aldetik, berri-agentzien mendekotasuna gainditzeaz aparte, hedabideok berezko kazetaritza-ekimena ere berreskuratu beharko lukete.

Horrela, kazetaritza-ekimena berreskuratzearen eta informazio-prozesuan esku-hartzearen ondorioz, hedabideok subiranotasun informatiboa bermatuko lukete. Erdaretatik sortzen diren albisteak euskaldunon errealitatera egokitzeak haien iragazki propioak garatuko lituzkete hedabideok. Horrela, euskarazko hedabideen arteko aniztasunak hainbat nortasun euskaldun isla lezake, hau da, jendarte euskaldunaren berezko pluraltasuna. Gainera, tokiko albisteen irakurketa nazionala eginez, euskaratik sortutako berriak euskararen eremura zabalduko lirateke. Beraz, euskarazko hedabideak badira kazetaritza-jarduera bikaina garatzeko baliabideen jabe. Azken batean, euskarazko hedabideek badituzte agertu dituzten ahuleziak gainditzeko baliabideak (González Gorosarri, 2012b: 142-145).

Amaitzeko, euskarazko hiru hedabideok Euskal Herrian gehien zabaltzen diren euskarri bereko beste hedabideekin alderatuta, informazio bera bi hedabidetan agertzen denean, euskarazkoek erdarazkoek baino hobeto lantzen dutela egiaztatzen da. Hortaz, hartzaileek erdarazko hedabide horiek kontsumitzeko motibazioa albisteen kalitatea ez dela kontuan izan behar da.

Euskal hartzaileek kalitatezko edukiak saritzen ez dituztenez, hainengana heltzeko asmoz, euskarazko hedabideen informazio-eredua arintzea ez litzateke konponbidea. Alderantziz, euskal jendartean parte hartzeko gakoak eskaintzen dituzten hedabideek bakarrik elkarbizitza sozial, ekonomiko eta politikoa laguntzen dute.

4.) HIPOTESIAK

Internetek hedabideak homogeneizatu ditu, haien produktu nagusiaren maiztasuna edozein izanda, irratiak, telebistak eta prentsa idatzia web-orrian azken orduko albisteak eskaintzeko lehian aritzen direlako. Orduan, hedabideek bi informazio-eredu eskaintzen dute: haien produktu nagusia eta webgunea ala bakarra da? Horregatik, lan hau abiatu duen hipotesi nagusia hau da: Euskarazko hedabideek zer informazio-eredu zabaltzen dute sarean eta zein haien produktu informatibo nagusian?

Hipotesi horri erantzuteko, lan honek hiru ikerketa galdera ('research questions') izango ditu, euskarazko hedabideen bi edizioak (produktu nagusiarena eta sarekoa) alderatzeko.

RQ1: Sareko albisteen ezaugarri nagusia oraingotasuna da eta produktu nagusian albiste landuagoak agertzen dituzte hedabideek? (Kalitatearen araberako bereizketa).

RQ2: Hedabideek albiste horiak nagusitzen dituzte sareko eskaintzan? (Kazetaritza motaren araberako bereizketa).

RQ3: Hartzaileek kalitate gutxiagoko albisteak eskatzen dituzte? (Audientziaren araberako bereizketa).

5.) METODOLOGIA

Atal honetan ikerketaren zientifikotasuna bermatzen duten arloei erreparatuko diet. Lehenengo eta behin, albisteen kalitatea neurtzeko metodoa azalduko dut. Gero, lan honetan aurkeztuko dudana ikerketaren oinarri metodologikoak komentatuko ditut, hala nola, ikerketaren unibertsoa, lagina eta aplikatutako metodoaren fidagarritasun proba.

5.1.) METODOA

Albisteen kalitatea eduki-analisiaren bitartez neurtu izan da. Nazioarteko egileen ekarpenean oinarrituta (ingelesez, alemanieraz, frantsesez eta gaztelaniaz argitaratuko lanak), albisteen kalitatea neurtzeko metodoa garatu dut. Kalitatea ebazteko metodoa zientifikoa izan dadin, adierazleak McQuail-ek aurkeztutako jendartearen oinarrizko balioetatik ondorioztatzen dira, Alemaniako autoreek egin bezala (Bucher & Altmeyen, 2003; Maurer, 2005; Vehlow, 2006). Gainera, hartutako adierazleak arbitrarioak izan ez daitezten, aurretik gutxienez hirutan erabilitako adierazleak izateko eskatzen dute egileek (Gladney, 1990: 60). Metodo honek bi eskakizunak bete zituen. Are gehiago, doktore tesiaren epaimahaiburu izan zen Prof. Dr. Denis McQuail-ek 'summa cum laude' iritzi zion.

Albisteen kalitatea neurtzeko metodoak honako datuak eskaintzen ditu: formatuaren kalitatearenak (aspektu teknikoak eta akats funtzional edo *lapsus clavis-ak*, hau da, ulermena tratatzen duten akats ez-gramatikalak), eta edukien kalitatearenak (hautaketa prozesua — *gatekeeping* kontzeptuari lotua — eta albistearen lanketa prozesua — *newsmaking* kontzeptuari lotua). Formatuaren alderdiari dagozkion aldagaiak banan-banan zenbatu eta deskribatu dira; ez dira indize edo ratio batean sartu. Edukiaren kalitatearenak, ostera, 0-10 bitarteko indize batean neurtu dira: hori izango da albistearen berezko kalitate-indizea.

Edukiaren kalitatea neurtzeko diseinatu dudan fitxa bi zutabetan aurkeztuko dut hemen: ezkerreko zutabean, neurtutako kazetaritza-aldagaiak —kontzeptuak—, eta eskuinean, aldagaiei lotutako parametroak eta bakoitzari esleitutako balioa.

2. Taula: Albisteen kalitatearen indizea

ALBISTEEN KALITATEAREN INDIZEA	AITORTUTAKO BALIOAK
HAUTAKETA	
Informazioaren jatorria	Aipatua (1), Ondorioztatua (0,5), Aipatu gabea (0)
Iturri mota	Dokumentuak, adituak (1), Izen-abizenak, kargua eta testuingurua (0,8), Izen-abizenak eta kargua (0,6), Izen-abizenak (0,4), Izen-abizenak (0,2), Kalekoa (0,1), Anonimoa, iturririk ez (0)
Gertaera	Gertakizuna (1), Adierazpenak (0,5), Iragarpena (0)
Oraingotasuna	Azken hiru orduan (1), Gaur (0,8), Atzo (0,6), Bihar (0,4), 2-7 egun (0,2), Astebete baino gehiago (0,1), Datarik gabekoa (0)
Albistegaitasuna	Gaia: Politikoa (0,5), Jendartea (0,4), Informazio praktikoa (0,2), Unterhaltung (0,1), Human Touch (0,01) x Aurkezpena: Eragin handikoa (x2), Denbora: oraingotasuna, jarraikortasuna (x1,5), Irudia, pertsonalizazioa (x1)
LANKETA	
Zehaztasuna	Albistea laburtzen edo aurreratzen du (1), Albistearen ezaugarri bat aplikifikatzen du (0,5), Anbiguo da (0,25), Engainagarria da edo ez dator albistearekin bat (0)
Sakontasuna	7W (1), 5W: zergatik (0,5), 4W (0)
Kausalitatea	Hiru kausalitate (1), Bi kausalitate (0,75), Monokausalitate oinarritua (0,5), Monokausalitatea (0,25), Kausalitaterik ez (0)
Elementu osagarrien egokitasuna	Oso esanguratsuak: 4-5W (1), Esanguratsuak: 2-3W (0,5), Betelana: 1W (0,25), Ez du (0), Ez dator bat (-0,5), Ez dator bat eta teknikoki txarra da (-1)
Hizkera - Ulergarritasuna	Egokia (1), Jatorra (0,5), Zuzena (0,25), 1. kolpean ulertu ez (0), Tituluan, azpituluan, tartekietan eta argazki-oinetan izandako akats ortografiko eta gramatikal bakoitzeko (-0,2), Testuan izandako akats ortografiko eta gramatikal bakoitzeko (-0,1)
Hautaketa (5 puntu)	
Lanketa (5 puntu)	
GUZTIRA (10 puntu)	

Iturria: González Gorosarri (2011a: 285-354).

Fitxaren ezkerreko zutabean, nabarmenduta daude albistegintzari dagozkion bi prozesu nagusiak: hautaketa eta lanketa. Bakoitzak bosna adierazle ditu eta adierazle bakoitzak puntu bat esleituko du. Hautaketa prozesuan bost aspektu edo aldagai bereizten dira. Horietako bakoitza gehienez puntu batekin ebaluatzen da: informazioaren jatorriaren zehaztapena, iturrien nortasuna, albistearen gertagarritasuna (gertaerak edo adierazpenak diren), gaurkotasun maila eta albistegaitasuna (berriaren interes maila eta eragina). Lanketa prozesuak ere bost aldagai ditu; bakoitza, gehienez, puntu

batekin balora daiteke: zehaztasuna (titulua eta berriaren muinaren arteko lotura), sakontasuna (5Wen presentzia), hainbat kausalitatearen ekarpena, informazio elementu osagarrien (argazki, infografia, bideo...) nolakotasuna eta kazetaritza hizkeraren zuzentasuna (hizkuntza akatsak). Fitxaren eskuineko zutabearen ikusgai daude kalitate-aldagaiei esleitutako parametro neurgarriak eta bakoitzak har dezakeen baliorik altuena.

Metodoak ikertzailearen fidagarritasun proba gainditutakoan, adierazleek sor ditzaketen zalantzak Kode Liburuan bildu eta aldagaiak findu ahal izan nituen. Fidagarritasunari buruzko atalean, garatu nuen Kode Liburuaren erabilpena zehaztuko dut.

5.2.) UNIBERTSOA

Ikerketa honek lau hedabidetako albisteen kalitatea aztertuko du: *Euskadi Irratia*, *Etb1*, *Berria* eta *Argia*. Horretarako, hedabide horietako produktu nagusiaz gain (irradi albistegia, telebista albistegia, egunkaria eta astekaria), haien webguneetako albisteak eta aukeraketa horretatik hartzaileek gehien irakurritako albisteak aztertuko ditugu. Horrela, ikerketa honen unibertsoa honako albisteek osatuko dute: produktu nagusiaren titularrak edo lehen orria, sareko albistegiaren lehen hamar albisteak eta hartzaileek irakurritako lehen bost berriak.

Aztertuko dudun hedabide bakoitzaren produktu nagusia egun informatiboaren emaitza izango da. Horrela, *Euskadi Irratiaren* 'Goizak gaur' saioa 13:00etan aztertuko dut, *Etb1*eko 14:00etako 'Gaur egun' albistegia eta hurrengo *Berria* zein *Argia* alea. Sareko albisteak 12:00etan agertzen den hurrenkeran aztertuko ditut, ordu horretan Eitb.eus-ek eguneko Newsletterra bidaltzen duelako. Azkenik, 20:00etan sarean hartzaileek gehien irakurritako albisteak aztertuko ditut, *Berriak* eguneko albisterik irakurrienaren newsletterra 20:00etan bidaltzen duenez. *Berriaren* newsletterra hamar albiste ekarri arren, Eitb.eus eta Argia.eus webguneetako formatuak bosna albiste bakarrik erakusten ditu. Horregatik, hartzaileek gehien irakurritako lehen bost albisteak aztertuko ditut. Eitb.eus-en kirolak beste ezpain batean azaltzen direnez, bertako lehen albistea aztertuko dut.

3. Taula: Ikerketaren sareko unibertsoa eta azterketa orduak

Hedabideak	Produktu nagusia	Sarea	Hartzaileek gehien
------------	------------------	-------	--------------------

			irakurritakoa
<i>Euskadi Irratia - 'Goizak gaur'</i>	13:00	12:00	20:00
<i>Etb1 - 'Gaur Egun'</i>	14:00	12:00	20:00
<i>Berria</i>	Hurrengo egunean	12:00	20:00
<i>Argia</i>	Hurrengo igandean	12:00	20:00

Iturria: Egileak.

5.3.) LAGINA

Lan honetan aztertuko ditudan lau hedabideetako hiruna euskarrik erakutsitako albiste kopurua handiegia zenez, ikerketa aste konposatuaren laginketa-teknikan oinarritu dut. Ikerketak 2016ko martxoaren amaieratik maiatzaren erdialdera arte hartuko du, Digitalo Kongresuaren deialdia zabaldu zenetik komunikazioetan parte hartzeko abstract-a bidali arteko denbora-tartea, hain zuzen. Lagina osatuko duen astearen astebururik ez dut kontuan izan, *Euskal Telebistan* bigarren lantaldea aritzen delako, igandeetan *Berriak* lanik egiten ez duelako eta webguneek ere mugimendu handirik erakusten ez dutelako (Früh, 2001: 177-185; Zabaleta Urkiola, 1997: 190-205).

4. Taula - Aste konposatuaren osaketa

	Astelehena	Asteartea	Asteazkena	Osteguna	Ostirala
<i>Euskadi Irratia - 'Goizak gaur'</i>					
<i>Etb1 - 'Gaur Egun'</i>	Apirilak 4	Apirilak 12	Apirilak 20	Apirilak 28	Maiatzak 13
Eitb.eus					
Berria.eus					
Argia.eus					
<i>Berria</i>	Apirilak 5	Apirilak 13	Apirilak 21	Apirilak 29	Maiatzak 14
<i>Argia</i>	Apirilak 10	Apirilak 17	Apirilak 24	Maiatzak 1	Maiatzak 15

Iturria: Egileak.

Guztira, 340 albiste aztertuko ditut ikerketa honetan.

5.4.) FIDAGARRITASUN PROBA

Metodoa finkatutakoan, horren barne-operalizazioa ziurtatu behar da. Holstiren fidagarritasun probak kodelarien gaitasuna egiaztatzen du. Laginaren %5eko azpilagina birritan kodifikatu dut, bi saioen artean bi asteko tartea utziz (2016ko martxoaren 23an eta 2016ko apirilaren 8an). Ondoren, emaitzei fidagarritasun-formul

Fidagarritasuna = $\frac{\text{---}}{\text{---}}$

N1 + N2

Kasu horretan, *M*-k bi kodifikazioetan bat datozen kodifikazio-erabakien kopurua azaltzen du. *N1*-ek, ordea, lehenengo kodifikazioan jasotako kodifikazio-erabakien kopurua agertzen du eta *N2*-k, azkenik, bigarren aldian bildutakoen kopurua. Adituek %90etik gorako fidagarritasun-portzentajeari egoki deritzote (Früh, 2001: 60-63; Schrimmer, 2001: 75-76; Zabaleta Urkiola, 1997: 226).

Holstiren formula albisteen kalitatearen metodoari aplikatzean, batez besteko %95,32ko baliagarritasuna erakutsi du. Metodoa osatzen duten atal guztiek, gainera, %90eko eskakizuna gainditu dute: formatuaren kalitateak %100, aniztasunak %97,48, hautaketa prozesuak %91,23 eta lanketa prozesuak %92,58. Nik sortutako metodoa izan arren eta 2011tik aplikatu arren, hautaketa eta lanketa prozesuak gainerako adierazleek baino fidagarritasun txikiagoa lortzen dutela azpimarratu behar da, kodelari bat baino gehiago lanean dabiltzanean, batez ere, azterketa zientifikoa ez izateko arrisku handiegia duelako. Ikerketa honetan kodelari bakarra egon da (ikertzailea) eta bere fidagarritasuna egiaztatuta geratu da.

Baliagarritasun probak albisteen kalitatea eduki-analisiaren bitartez neurtzeari eraginkortasuna aitortu dio. Orduan, Kode-Liburua idatzi nuen, ikerketan sor daitezkeen zalantzak argitzeko 'vademecum' bateratua eta oinarritua izateko.

6.) AZTERLANA

Euskarazko albisteen kalitatea lehenengoz neurtu zuen lanak zortzi urte ditu, orain bost urte argitaratu bazen ere (González Gorosarri, 2011a; González Gorosarri, 2012a; González Gorosarri, 2013). Horregatik, euskarazko hedabideen eginkizuna hizkuntzaren normalizaziotik harago zehaztu nuenean, haiek ematen dituzten albisteen profesionaltasunari erreparatu nien. Azterlan honetan azken zortzi urtean emandako garapena azalduko dut.

6.1.) EUSKADI IRRATIA - 'GOIZAK GAUR' ETA ETB1 - 'GAUR EGUN'

Euskadi Irratia eta *Etb1* hedabide talde berekoak dira eta Eitb.eus/albisteak webgune bakarra partekatzen dute. EitB talde publikoak gainerako euskarazko hedabideek baino diru baliabide gehiago izan arren,

akats tekniko gehiegi ditu. Irratiak, hasteko, ez ditu kirol albistegia 2015eko azarotik sarean eskegi eta, hori iragarritako albisteen %19,3 litzateke. Zuzenean emititutako albisteetan, ordea, *Euskadi Irratiak* ez du akats teknikorik azaldu. Webguneko albisteen %16k, aldiz, akats teknikoak erakusten dituzte, off ahotsa eta jatorrizko soinua aldi berean entzutean, ulermena trabatuz, edo hizketan zebilenari soinua kenduta agertzen duten bideoak kasu. Telebistan ere aztertutako albisteen %5,66tan akats teknikoak izan dira, okerreko bideoa sartu dutelako edo zuzenean aritu behar zuen kazetariari entzun zaiolako: “iPonme el micro!”. Horrela, *Etb1ek* akats tekniko gutxiago erakutsi ditu (%6,16, 2008an), baina irratiak huts-egite kopuru handiagoa azaldu du (%14,46, 2008an). Ulermena trabatzen duten lapsus-ei dagokiela, ahoskeran trabatu zaizkien hitzei dagokiela hain zuzen, hiru hedabideek antzeko akats kopurua erakusten dute: *Euskadi Irratiak*, %13,04; *Etb1ek*, %11,54; eta *Eitb.eus-ek*, %13,64. Hortaz, irratian lapsus-ak erdira gutxitu badira ere, telebistak 2008ko datuak bikoitzu ditu: %22,8 eta %5,67, hurrenez hurren.

Euskadi Irratiaren ‘Goizak gaur’ saioak agertzen dituen albisteen %27 kirolei buruzkoak dira, haien zatirik handiena hurrengo albistegi berezitu batean lantzen badituzte ere. Ondoren, politika eta ekonomia gaiak lantzen ditu (albisteen %25 eta %22). Horien protagonista herri erakundeetako buruzagiak izaten dira, oposizioarekiko ratioa 4-1ekoa baita. Era berean, protagonista horiek gizonezkoak izaten dira eta agertzen duten emakume bakoitzeko hiru gizon albisteen protagonistatzat azaldu dituzte. *Euskadi Irratiak* erakusten duen agenda geografikoa oso gertukoa da, tokian tokiko albistek eta EAERI buruzkoak berri guztien %26,09na hartzen dutelako. Hala ere, tokian tokiko informazioa foru aldundien albisteak dira eta ez, herrietatik landutako albisteak. Are gehiago, Bizkaia eta Gipuzkoako albisteak dira, azken horrenak, gainera, lehenengoaren kopuru bikoitza. Irratiak Hegoaldeari ere tarte handia egiten dio (%21,74). Azkenik, Espainiako informazioa albistegiaren %13,04 da eta Europar Batasunari buruzkoa, nazioarteko informazio bakarra, %8,69. Ondorioz, *Euskadi Irratia* kirol larregi azaltzen du eta, bigarren, politikaz oso protagonista eta sorterrri ofizialak agertzen ditu: aldundiak, EAERIko Jaurlaritzak, Espainiako Estatuaren ordezkariak eta Europar Batasuna (González Gorosarri, 2011b: 308-324).

Etb1eko ‘Gaur egun’ albistegiak ere kirolei ekonomiari beste tarte egiten dio: berrien %24,41ena. Ondoren, jendarte saila dator, albisteen %16,98

hartzen duena. Beraz, politikari tarte gutxiago egiteaz gain, kultura albistek saioaren %1,87 direla ere kontuan hartu behar da. Telebista publikoak ere erakundeetako buruzagiak agertzen ditu albisteen protagonista %33,96tan. Are gehiago, ekonomia eragileak albisteen %5,66ren protagonista bezala agertzen dira eta kultur eragilerik ez. Hortaz, erakundeetako ordezkariak ekonomia informazioaren protagonista ez ezik, *Etb1*ek ematen dituen kultur albisteen protagonista ere badira. Albisteen protagonista nagusia (albistegiaren %28,57tan agertzen direnak) banakako herritar anonimoak izatea larriagoa da (“Soziometroa: Euskaditarrak, Espainiako gobernu osaketaz ezkor”, “San Prudentzio: Araban patriaren jai handia ateri ari dira ospatzen”), herri mugimenduei hitza eman beharrean. Gainera, agertzen dituen emakume bakoitzeko sei gizon erakusten ditu albistegi publikoak, 1982ko EITB Legeak informazioaren parekidetasuna eskatu arren. *Etb1*ek ere tarterik handiena gertuko informazioari eskaintzen dio (%28,57), baina, irratia ez bezala, telebista publikoak ez die aldundiei tarterik egiten, jendarte saileko albisteei baizik (“Lapurreta hilerrian: 50en bat hilobi profanatu dituzte Iruñean”, “Urduñako geltokia: 500 bat gurpildun aulki elkartu dira protestan”, “Berriain: Ezkutuko kamera emakumeen aldageletan”). Ondoren, politikaren eraginez, EAeri buruzko albistek Hego Euskal Herrikoen bikoitza da, politikari buruzko albistek izan ez arren (“Ile inplanteak: %76 gehitu dira azken hamarkadan Euskadin”, baina “Langabezia tasa: EAEn behera, tasa %12,8koa. Nafarroan igo egin da.”). Espainiari buruzko albistek ere tarte handia hartzen dute, %11,42 alegia: “Sutea Seseñan [Madril]: Europako pneumatiko biltegi handiengan”. Azkenik, Hego Amerikari buruzko albistek Europar Batasuneko bikoitza dira. Laburbilduz, *Etb1*eko ‘Gaur egun’ albistegiaren erdia kirolek hartzen dutela gogoratu behar dugu. Horiez gain, sail guztietako protagonistak erakundeetako ordezkariak dira, oposizioak tarte txikiegia duelako eta herri mugimenduen islarik ez dagoelako. Are gehiago, albisteen ia heren batean banakako herritar anonimoak informazioaren protagonista bezala agertzen dira.

Bi hedabideon sareko albistegia politika eta kultura albisterik gehien eskaintzen dituen da (%30,43 eta %8,69, hurrenez hurren). Era berean, kirolei ia ez die tarterik egiten (%4,34). Irratia eta telebista ez bezala, webguneak oposizioari informazio ofizialari besteko tarte eskaintzen dio (albisteen %19,23). Kultur eragileak ere albisteen %11,53ko protagonista dira, baina guztirako protagonista nagusiak banakako herritar anonimoak dira, albisteen

%23,07tan alegia (“Zuhaitz bat zizelez eta mailuz moztu du, emazteari oparitzeko”). Hala ere, gizonezkoen gainproportzioa azaltzen du: albisteetan agertzen den emakume bakoitzeko bost gizon azaltzen ditu Eitb.eus-ek. Webguneko albistegiak ere tokian tokiko informazioari tarte handia egiten dio (%21,87), jendarte saileko berriei hain zuzen (“Bederatzi lagun arin zauritu dira Orozkon, istripu batean”). Espainiak, ordea, gehien agertzen duen eremu administratiboa da, politika albisteak ez badira ere (“Manolo Tena espaniar musikaria hil da”). Hortaz, Eitb.eus-ek Hegoaldea islatzen duen informazioa argitatzeko Espainia halako hirutan azaltzen du. EAEn muga administratiboak dituen albistegia izan arren, Espainia sei aldiz gehiagotan agertzen da EAE baino. Horrenbestez, kultura sailak kirol informazioak baino leku handia hartzen duen hedabide publiko bakarra da Eitb.eus. Hala ere, albisteen protagonistarik ohikoena banakako herritar anonimoak dira, nahiz eta oposizioak sarbiderik handien duen albistegia izan, herri mugimenduek ez dute hitzik. Azkenik, Espainiako agenda mediatikoak asko baldintzatutako albistegia da.

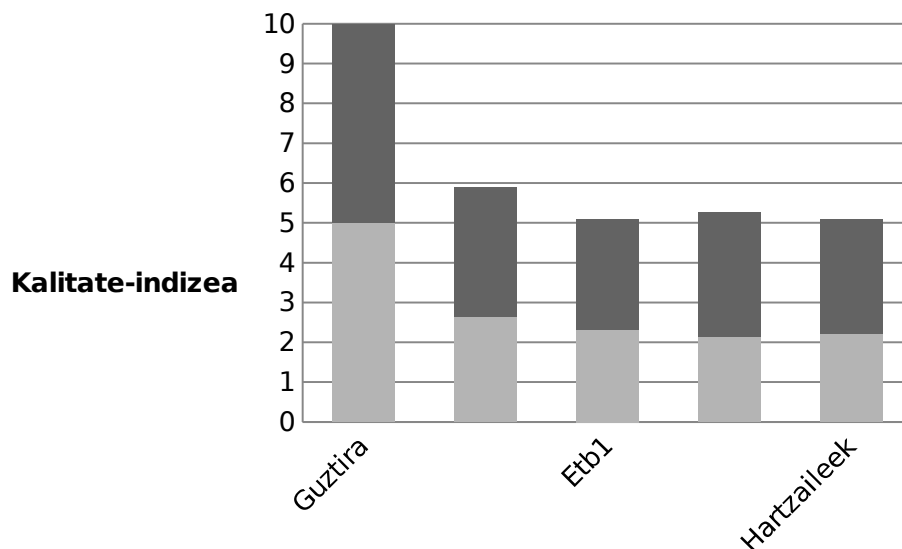
EiTB taldeko hiru hedabideek antzeko indargune eta ahuleziak aurkezten dituzte. Albisteen kalitateari dagokiola, informazioa gertaeretan oinarritzea eta zehaztasuna (hau da, tituluak albistea laburtzea) haien indarguneak dira. Webguneak, gainera, albisteen jatorria gehien aipatzen duena da, informazioaren gardentasuna ahalbidetuz. Oraingotasuna ondoen azaltzen duena telebista da, azken hiru orduko gertakariak albistegiaren %56,86 hartzen dutelako, irratan %43,48 eta webgunean %36,36 den bitartean. Hortaz, webgunea ez du orainkari eginkizunik betetzen, albisteen %13,14 azken astean gertatu direlako. EiTB taldeko hedabideek gutxien zaintzen dituzten kazetaritza-jarduerak, ordea, erabiltzen dituzten iturri motak eta albisteak erakusten duen kausalitatea dira. Iturri mota ez-profesional gehien agertzen dituen *Etb1* da, kaleko herritar anonimoak albisteen %23,61en informazio-iturri direlako. Kausalitateari erreparatuta, webguneak ez ditu bi ikuspegiak erakusten duen albisterik ematen eta telebistako albistegiaren erdia baino gehiago (%50,98) argudiorik eskaintzen ez duen ikuspegi bakarreko berriekin osatuta dago.

Horrenbestez, *Euskadi Irratiari* kalitate-indizeak 5,89 puntu eman dizkio; *Etb1i*, 5,08 eta Eitb.eus-i, 5,26. Hautaketa fasean irrati nabarmen gailendu da, kirol albisterik aztergai izan ez dugulako. Gainera, kausalitatea erabakiorra izan

da, irratiko albisteen %13,04k bi alderen argudioak eskaintzen dituztelako. Informazioaren sakontasunean ere nabarmendu da *Euskadi Irratia*, albisteen %8,69k kazetaritzaren 7 W-galderen erantzunak ematen dituelako. *Etb1*eko 'Gaur egun' albistegiak puntuaziorik txikiena lortu du, kalitate-aldagai bakarrean nagusi delako: elementu osagarrien egokitasunean. Telebistak eskaintzen dituen irudiak informazioaren W-galdera gehiago erakutsi ohi dituzte irratiko korteek eta webgunearen irudiek baino. Azken horrek ahulezia nabarmenak erakutsi ditu albistegitasunean, berrien %18,18k "human touch" interesekoak direlako eta albisteen erdiak hizkuntza akatsak dituztelako. Ikusi dugunez, ahulezia horiek ez dagozkio sareko albistegiaren oraingotasunari, telebista eta irratia aldagai horretan gailendu direlako. Aurreko azterketekin alderatuta, *Euskadi Irratiak* eta *Etb1ek* albisteen kalitatean pixka bat hobera egin dute: 2008an, kalitate-indizeak irratitari 4,91 puntu esleitu zizkion eta telebistari, 4,67. *Euskadi Irratiak* lanketa prozesuaren datuak hobetu baditu ere, bi hedabideen puntuazio altuagoa hautaketa faseari dagokio, azken hogeituro urteko joerari eutsiz. Izan ere, euskarazko hedabideek ez dute albistearen garapena hobetu, ematen duten informazioaren nolakotasunean baizik. Informazio hori, ikusi dugunez, ez da haiek jasotakoa, berri-agentziek emadakoa baizik. Horregatik, kanpoko albiste-agentzien menpe lan egitean, albisteen lanketan kalitatea hobetzea zailago dute.

Eitb.eus bisitatzen duten erabiltzaileek gehien irakurri dituzten albisteei 5,08ko puntuazioa eman die kalitate-indizeak.

1. Grafikoa: Euskadi Irratia eta Etb1eko albisteen kalitatea



Irakurleek Eitb.eus-en *Etb1*en ildoko informazio-eredua aukeratzen dute. Hortaz, jendarte eta politika albisteak kontsumitzen dituzte (“[Bideoa] Elurra Bilbon, ‘Aundiya’ren grabazioan” eta “Mikel Zabalzaren mural bat kentzeko eskatu du Espainiako Gobernuak”, kasu), erakundeak eta kaleko herritar anonimoak protagonista dituztenak (“Lau atxilotu eta zauritu bat, Etxarri Aranatzen, borroka bat dela eta”). Gainera, ez dute emakume albisterik hautatzen, informazioaren protagonista emakumezkoa den bakoitzeko bost gizonen berriak kontsumitzen dituztelako. Agenda geografikoari dagokiola, Interneteko erabiltzaileek tokian tokiko informazioa eta Euskal Herri osoa islatzen dutena saritzen dituzte. Kalitate-indizeak erakusten du irakurleek ez dutela oraingotasuna lehenesten, albisteen %19,23 bakarrik azken hiru orduan gertatutakoak direlako. Are gehiago, gehien irakurritako albisteen %26,67 webguneak aurreko egunean oraindik eguneratu bakoak dira, agertzen duten azken eguneraketaren data aurreko egunekoa delako. Era berean, “human touch” intereseko gaiak aukeratzen dituzte (“Denok omen dugu kuxkuxero puntu bat eta gaur agerian geratu da”). Albisteen ia erdian (%46,15) informazioa protagonistarekin pertsonifikatuta agertzen da (“Clintonen jarraitzaileen artean, George Washington ere ikusi dugu” [mozorrotutako gizona]). Hala ere, Eitb.eus-eko erabiltzaileek ez dute titulu anbiguorik edo engainagarrikerik zuen albisterik aukeratu, *Etb1*eko berrien %5,77k titulu anbiguoak (“Etsipenez baina...: Irujok oso garbi ikusi zuen erabakia”) eta webguneko albisteen %4,54k titulu engainagarriak (“Artea, nahieran” publierreportajea) izan badituzte ere. Hartzaileek gogokoen izan dituzten

albisteek, gainera, ez zuten irudi oso esanguratsurik eta hizkeran nabarmen huts egin dute (berrien %42,31k hizkuntza akatsak izan dituzte). Lapsus calami-ak gehiago izan ziren, albisteen erdia baino gehiago (%53,85) alegia: “gaztak (rechte: gazteak) ETArekin lotura zuen”, “Lehen hegaldia 13:40an atera da Bruselako Farorako hegaldia 13:40an atera da”.

Horrenbestez, Eitb.eus-eko erabiltzaileek ez diote webgunearen informazio-ereduari jarraitu. *Etb1*eko ‘Gaur egun’ albistegiaren antzeko gaiak (jendartea) eta protagonistak (kaleko herritar anonimoak) gurago izan dituzte, tituluak zehaztasun handikoak izan badira ere eta irudiek gertakariaren xehetasunik erakutsi ez badute ere.

6.2.) BERRIA

Berria egunkaria asteartetik igandera kaleratzen den kazeta da. Berria.eus webgunean egunkariaren aurreko albisteak eta egunean landutakoak eskegitzen dituzte. EiTB taldeko hedabideek ez bezala, EKT taldeko bi hedabide hauek bazkideen ekarpenak, publizitate salmentaren eta euskararen aldeko diru-laguntzak bakarrik dituzte diru iturri. Hala ere, *Berriak* eta Berria.eus-ek ez dute aztertutako aldiak akats teknikorik aurkeztu. Aurreko azterketetan ere, 2008ra artekoan kasu, egunkariak ez zuen akats teknikorik izan. Lapsus clavis-ak, ordea, paperezko bertsioan %3,45 diren bitartean, sarean ia hamar bider sarriagotan ematen dira (%29,16), “ezer [rechte: ezker] abertzalea” ohikoena dela. Sareko datuak alde batera utzita, *Berriak* azken zortzi urtean lapsus-ak ekiditeko lan handia egin du, 2008an albisteen %16,25ek izaten zituztelako.

Berria egunkariak erakusten duen informazio-ereduari erreparatuta, lehen orrian sail guztietako albisteak agertzen ditu, ekonomia (%24,32), politika (%21,62) eta kultura (%16,21) gaiak lehenetsiz. Horregatik, kultura eragileek ere agerpen handia dute (%15,625), herri mugimenduen antzera (%15,625), erakundeetako buruzagiak protagonista nagusiak badira ere (%34,375), *Etb1*ean bezala. Bigarren antzekotasuna protagonisten generoarena da: *Etb1*en moduan, *Berriako* lehen orrian agertzen den andre bakoitzeko gizonen sei albiste protagonistatu dituzte. Euskal Herria bere osotasunean azaltzeko (“Langabeziak ez dio iazko joerari eutsi, eta igo egin da lehen hiruhilekoan”) *Berriak* egiten duen esfortzua azpimarratzekoa da (%6,89),

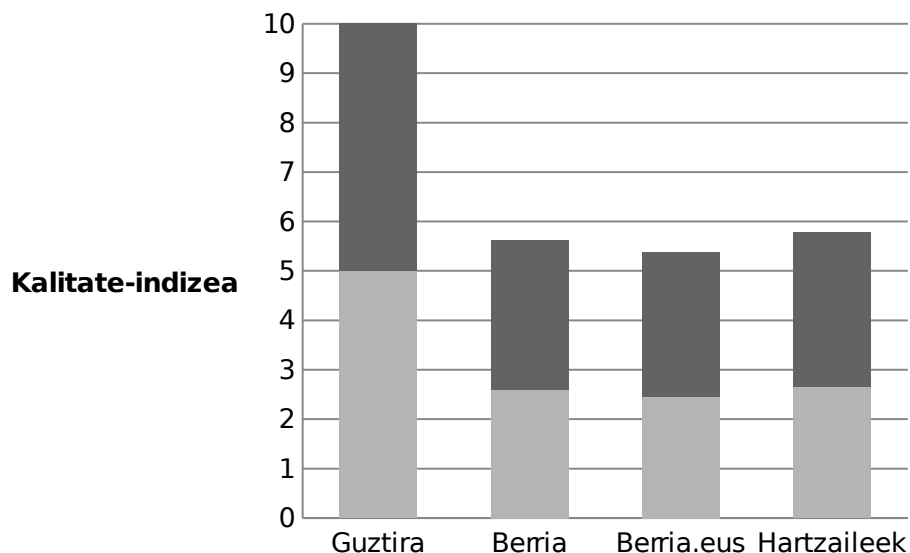
Hegoaldeko, Iparraldeko eta Nafarroako albisteei ere tarte bera eskaintzen dielako (%3,45). EAEk, baina, isla handiagoa du (%17,24).

Berria.eus webguneak politika sailaren lekua handitzen du (%40) eta, kultur albisteen ordez, jendarte atalak berrien %20 hartzen du, protagonistak erakundeetako ordezkariak (%46,33) eta herri mugimenduak (%26,67) badira ere. Orduan, gizonen eta emakumeen arteko alde hedabide guztietatik handiena da: Berria.eus-ek agertzen duen emakume bakoitzeko hamasei gizonek albisteak protagonizatu dituzte.

Horrenbestez, *Berria* taldearen kazetaritza-eredua gertaeretan oinarritutako informazio soziala zehaztasunez eta sakontasunez lantzea datza. Albisteen kalitatearen indizeak paperezko edizioari 5,62 puntu esleitu dizkio eta sarekoari, 5,38. Bi edizioen arteko aldea webgunearen oraingotasunari dagokio, albisteen %12,5 azken hiru orduan landutakoak direlako eta egunean bertan gertatutakoak, gainera, %25 dira. Hala ere, bi egunez eta astebetetz geroztiko albiste gehiago ditu webguneak (%16,67 eta %8,33) idatzizko bertsioak baino (%7,14 eta %0). Gainera, bertsio idatziak iturri sendoagoak erabiltzen ditu. Hautaketa prozesuan ez ezik, paperezko edizioa lanketan ere nagusitu da, kausalitatean gailentzen delako, hiru eta bi ikuspegi dituzten albisteak (%7,14 eta %21,41) ateratzean, sarekoak ez bezala (%0 eta %4,167). Berrito ere, sareko edizioak hizkuntza akats gehiago agertzen ditu paperezkoarekin alderatuta (albisteen %24 eta %17,24, hurrenez hurren): “Mikel Zabalza zenaren senideek azpimarratu du [rechte: dute]”. Paperezko *Berria* azken zortzi urtean informazioaren garapenean nabarmen hobetu da, 2008an kalitate-indizeak hautaketa prozesuari 3,12 puntu esleitu zizkiolako eta 1,98, lanketari. Guztira, 5,1eko puntuazioa lortu zuen.

Berria.eus-eko erabiltzaileek, azkenik, kalitate handiko albisteak lehenesten dituzte, edizio idatziaren puntuazioa gainditzen duten albisteak, hain zuzen (5,79 puntu):

2. Grafikoa: *Berria* eta Berria.eus-eko albisteen kalitatea



Berria.eus-eko hartzaileek ez dute EKT taldearen gaien hurrenkerari heltzen. Kontsumitzen dituzten albisterik gehienak jendarte sailekoak (%31,58), politikakoak (%26,31) eta kulturakoak (%15,79) dira. Aldiz, ekonomia gaiak oso gutxitan irakurtzen dituzte (%5,26). Erakundeetako ordezkariak (%52,94) eta herri mugimenduek (%23,53) protagonizatutako albisteak irakurtzen dituzte, baina generoari *Berria* taldeak baino jaramon handiagoa egiten diote: emakumezko protagonista bakoitzeko lau gizonen albisteak bakarrik irakurtzen dituzte. Lurraldetasunari ere garrantzia handia ematen diote eta, EAEko albisteak ez dira irakurrienak (%11,76). Are gehiago, Nafarroako berriek tarte bikoitza hartzen dute (%23,52). Ondoren, Hegoaldekoak (%11,76), Iparraldekoak (%5,88) eta Euskal Herri osokoak (%5,88) kontuan izaten dituzte.

Kalitate-indizeak erakusten du webguneko hartzaileek oraingotasun handiko albisteak aukeratzen dituztela. Gainera, informazioaren jatorria ondoen zehaztuta dakarten albisteak dira. Tituluak ere ez ditu klik egitera eramaten: titulu anbiguoak dituzten albisterik ez dute aukeratu, webgunean agertzen diren albisteen %8,33k horrelako tituluak eduki arren (“Elkarrekin, nor bere bidetik”). Egoki landutako berriak dira: gehien irakurritako albisteen heren batek (%35,29k) zazpi W-galderen erantzunak azaltzen dituzte eta hizkuntza akats gutxien dute (%5,88). Horrenbestez, Berria.eus-eko hartzaileek sarean kalitatezko albisteak bilatzen dituzte, EKT taldearen paperezko eta sareko edizioak gaindituz. Gainera, hartzaileek informazioaren parekidetasuna eta lurraldetasuna lehenetsi dituzte.

6.3.) ARGIA

Argia astekaria Komunikazio Biziagoa taldearen produktu informatibo nagusia da. *Sareko Argia* Interneteko edizioa aitzindaria izan zen, 1997an sareratu baitzen. Ikerketa honetarako aztertutako epean, *Argia* astekariko albisteen %7,89k akats teknikoak agertu dituzte, tartekietan azaldu duten “f” hizkiaren erratek irakurketa tratatzen dutelako: “Post@kzioa” (rechte: “Postfikzioa”), “O@izialki” (rechte: “Ofizialki”), “identi@ikatzeko” (rechte: “identifikatzeko”). Lapsus clavis-ak ere, lehenengoz, paperezko edizioan sarekoan baino ohikoagoak dira (%23,53 eta %7,69, hurrenez hurren), aipu amaierako kaxotxen falta, adibidez. Webguneak, aldiz, mantenu lanak ikerketa aldiaren egin zituenez, egun oso bateko lagina ezin izan nuen aztertu. Hala ere, webgunearen mantenu lanek ere *Argiako* lantaldearen sormena islatu zuten:

1. Irudia: Argia.eus-eko mantenu lanetarako irudia



Hortaz, *Argiak* bertsio ofizialarekin kritiko azaltzen den hedabide txiki, indigena eta feminista bezala definitzen du bere kazetaritza-jarduna. Astekariaren lehen orriko gaiak jendarteari, kulturari eta politikari buruzkoak izaten dira (%36,364, %27,273 eta %24,24, hurrenez hurren). Herri mugimenduak erakundeetako ordezkariak baino albiste gehiagoren protagonista dira (%25 eta %18,75). Gainera, emakumezko eta gizonezko protagonisten arteko parekidetasun informatiboa agertzen duen hedabide bakarra da. Agenda geografikoan ere Euskal Herria islatzeko ahalegin handia egiten du (%11,76) eta tokian tokiko informazioa modu nazionalen interpretatzen du (“Ogi artisauaren prozesu osoa, bertatik bertara”, “Gatika: herri euskalduna erdalduntzearen arrazoiak aztertzen”, “Haziak: Harreman osasuntsuak ereiten”).

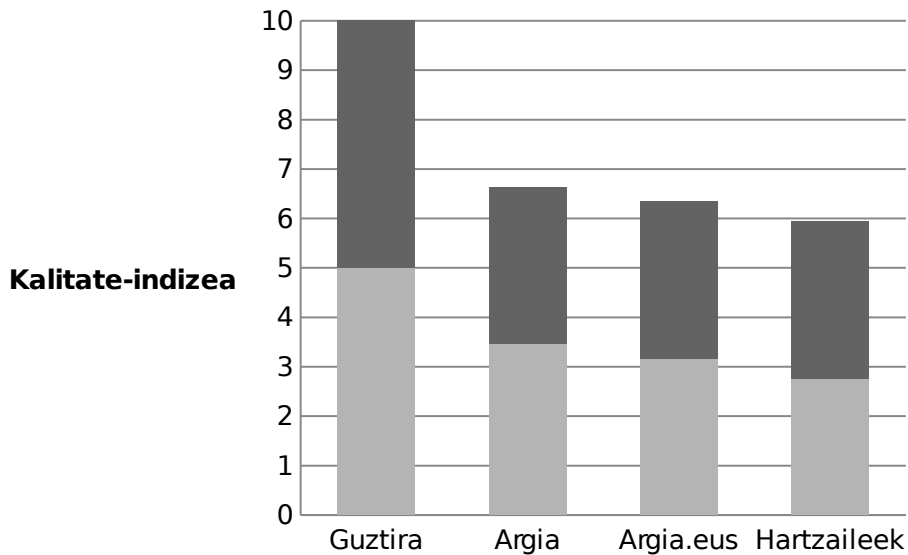
Argia.eus webguneak politika gehiago (%36,84) eta kultura gutxiago (%5,26) eskaintzen du, baina nazioarteari gehiago begiratzen dio (%15,79). Herri mugimenduei eskainitako tartearen erakundeetako ordezkariak hartzen dutenaren bikoitza da ia (%53,85 eta %30,77). Hala ere, webguneak parekidetasun informatiboa ez du papereko edizioak bezain zorrotz zaindu eta emakume bakoitzeko bi gizon agertzen ditu. Hala ere, emakumeen agerpena

ondoan zaintzen duen webgunea ez ezik (Eitb.eus-en ratioa 1-5ekoa zen eta Berria.eus-en, 1-16koa!), gainerako hedabideetako produktu informatibo nagusien gainera ere geratzen jarraitzen du (*Euskadi Irratian* emakume bakoitzeko hiru gizon agertzen ditu; *Erb1ek* eta *Berriak*, sei). Agenda geografikoa ere Euskal Herritik desplazatu du eta nazioarteko albistek %55,55 osatzen dute (Espainia, Frantzia, Europar Batasuna eta Amerikak), ikuspegi kritikoari, baina, eutsi barik: “Atenasko portuko errefuxiatuen kanpamentua hustuko dute sasoi turistikoa baino lehen”.

Argia astekariaren eta sareko orainkariaren indarguneak honakoak dira: informazioaren jatorriaren zehaztapena (informazio gardena eskaintzeko), gertaeretan oinarritutako albistek, zehaztasun handiko tituluak, informazio sakona eta hainbat kausalitate azaltzen duena. Informazioaren sakontasunari dagokiola, zazpi W-galderen erantzunak azaltzen dituzten albistek paperezko edizioan %58,82 dira eta sarean, %46,15. *Sareko Argiak* kaleratutako informazioaren sakontasunak webgune guztiena (Eitb.eus-en, albisteen %4,45 eta Berria.eus-en, %16,67) eta hedabide guztiena ere gaintzen du (*Euskadi Irratian*, albisteen %8,69 dira; *Etb1ean*, %3,92; eta *Berrian*, %35,71). Era berean, bizpahiru ikuspegi ematen dituzten albistek bertsio idatzian %41,18 dira eta, bertsio digitalean, %38,46. Berrero ere, *Argiaren* Interneteko edizioak gainerako webguneak eta informazio-produktu nagusiak gaintzen ditu (Eitb.eus-en, %0; Berria.eus-en, 4,167; *Euskadi Irratian*, %13,04; *Etb1ean*, %1,96; eta *Berrian*, %28,57). Horrenbestez, kalitate-indizeak astekariko albisteei 6,63 puntu eman dizkie eta sarekoei, 6,36, euskarazko hedabideek lortu dituzten puntuaziorik altuenak. Bi edizioen arteko aldea oraingotasunak zehazten du, sareko *Argiako* albisteen %15,38 egunetan bertan landutakoak direlako. Horrela, edizio idatziak iturri anonimoak erabiltzeari uko egiten dion bitartean (euskarazko hedabide bakarra), webgunean iturririk ez duten albisteen kopurua %5,88koa da. Bi edizioen arteko aldea ez dagokio hautaketa prozesuari bakarrik, lanketari ere, *Argia.eus*-ek hizkuntza akats gehiago dituela egiaztatu dudalako (%30,77 eta %23,53, hurrenez hurren).

Argiako hartzaileek webguneak eskaintzen dituen albisteen batez besteko kalitate maila baino baxuagoko berriak aukeratzen dituzte:

3. Grafikoa: *Argia* eta *Argia.eus*-eko albisteen kalitatea



Sareko erabiltzaileek gehien kontsumitutako albisteak jendarte sailekoak dira (%62,5) eta, herri mugimenduek ez ezik, banakako herritar anonimoek ere protagonizatutako berriak dira (%17,24na). Hartzaileek parekidetasunik ez dute saritzen (2,7ko ratioa ezarri dute) eta EAEn sortutako albisteak nahiago dituzte (%42,85). Hortaz, albisterik irakurrienak ez dira astekariak astero webgunera igotzen dituenak, baizik eta Argia.eus-ek orainkarirako landu dituen informazio propioak (“Breaking Basque: euskaldunen enpatia erabiltzen duen iruzurgilearena”) eta *Argiak* kritikoki interpretatutako errealitatea azaltzen dutenak (“Etxepare Institutuko zuzendariaren gastuak”). Sareko irakurleek oraingotasunari garrantziarik handien ematen diete: gehien irakurritako albisteen %26,09 egunean gertatutakoak dira. Horrela, bizpahiru ikuspegi eskaintzen dituen albisteak %8,69 baino ez dira. *Argiaren* kasuan, hartzaileek kalitate baxuagoko albisteak kontsumitzen dituzte.

7.) ONDORIOAK

1. Euskarazko hedabideek informazio-produktu nagusian eta sareko edizioan eduki berezituak eskaintzen dituzte. Eitb.eus-ek kirol gutxiago atera eta kulturaren berri ematen duen moduan, *Berriak* eta *Argiak* sareko edizioetan politika indartzen dute eta kultura baztertu.
2. Hautaketa prozesuari garrantzia handiagoa ematen diote (*Argia* kenduta), informazioaren lanketari baizik.
3. Berria.eus-ek eta Argia.eus-ek azken orduko informazioa eskaini nahi dute. Horretarako, albisteen kalitatea jaitsi behar izaten dute.

4. Interneteko edizioek kalitate gutxiago eduki arren, Argia.eus-ek gainerako offline hedabideek baino kazetaritza jarduera profesionalagoa erakusten du.

5. Eitb.eus-eko albisteen ezaugarri nagusia ez da oraingotasuna, *Euskadi Irratia* eta *Etb1*ek azken hiru orduko berri gehiago eskaintzen dituztelako. Hortaz, kalitate-indizeak webguneari kazetaritza-jarduerari lotutako adierazleetan *Euskadi Irratiko* 'Goizak gaur' albistegiari baino puntuazio txikiagoa eman dio. Era berean, webguneak telebistak baino puntu gehiago ditu, *Etb1*eko albistegiak baino kausalitate gehiagoko eta albistegaitasun handiagoko berriak eskaintzen dituelako.

6. Sareko bertsioak albisteen kalitatea jaitsi arren, Berria.eus-eko hartzaileek kalitaterik onenetariko berriak aukeratzen dituzte.

7. Interneteko erabiltzaileek ez dituzte hedabideen sareko informazio-ereduari erantzuten, haien produktu informatibo nagusiaren bertsioaren ezaugarriei baizik. Horrela, Eitb.eus-eko hartzaileek Espainiako gaiak nahiago dituzte, Berria.eus-ekoek kultura albisteak irakurtzen dituzte eta Argia.eus-ekoek jendarte gaiak lehenesten dituzte.

8. Hartzaile denek ez dituzte hedabideetan parekidetasuna eta lurraldetasuna islatzeko ahaleginak saritzen; eman ezean, baina, eskatzen dute, Berria.eus-eko hartzaileek erakutsi duten moduan.

8.) BIBLIOGRAFIA

- BUCHER, Hans-Jürgen (2003): "Journalistische Qualität und Theorien des Journalismus" (11-34) in BUCHER, Hans-Jürgen; ALTMEPPEN, Klaus-Dieter (2003): *Qualität im Journalismus: Grundlagen, Dimensionen, Praxismodelle*, Wiesbaden: Westdeutscher Verlag.
- DE LA TORRE, Lidia; TÉRAMO, M^a Teresa (2004): *La noticia en el espejo. Medición de la calidad periodística: la información y su público*, Buenos Aires: Educa.
- FRÜH, Werver (2001): *Inhaltanalyse: Theorie und Praxis*, Konstanz: UVK Medien.
- GONZÁLEZ GOROSARRI, Maria (2013): *Albisteen kalitatea: 'Euskadi Irratia', 'Etb1' eta 'Euskaldunon Egunkaria' / 'Berria'*, Bilbo: UEU.
- GONZÁLEZ GOROSARRI, Maria (2012a): *Albisteen kalitatea: 'Euskadi Irratia', 'Etb1' eta 'Euskaldunon Egunkaria' / 'Berria'*, Jakin, 190: 23-55.
- GONZÁLEZ GOROSARRI, Maria (2012b): *Komunikazio-enpresa: kalitatea, helburu eta xede*, Bilbo: UEU.
- GONZÁLEZ GOROSARRI, Maria (2011a): *Albisteen kalitatea: 'Euskadi Irratia', 'Etb1' eta 'Euskaldunon Egunkaria' / 'Berria' (Research on Basque Media's News Quality)*, Leioa: UPV/EHU.
- GONZÁLEZ GOROSARRI, Maria (2011b): "Euskadi Irratia: Nortasuna + albistegintza-eredua = nortasun-eredua", (308-324. or.) in HHAA: *The Radio is Dead. Long Live Radio! Ikus-entzunezko Komunikazioa eta Publizitateko 1. Nazioarteko Kongresua*, Leioa: UPV/EHU.
- GONZÁLEZ GOROSARRI, Maria (2006): *Euskarazko tokiko hedabideen kalitatea*, Uztaro.
- HAGEN, Lutz (1995): *Informationsqualität von Nachrichten. Meßmethoden und ihre Anwendung auf die Dienste von Nachrichtenagenturen*, Opladen: Westdeutscher Verlag.
- MAURER, Torsten (2005): *Fernsehnachrichten und Nachrichtenqualität: Eine Längsschnittstudie zur Nachrichtenentwicklung in Deutschland*, München: Reinhard Fischer.
- McQUAIL, Denis (1992): *Media Performance: Mass Communication and The Public Interest*, London: Sage.
- MEYER, Philip (2004): *The Vanishing Newspaper: Saving Journalism in the Information Age*, Columbia (Missouri): University of Missouri Press.

- PELLEGRINI, Silvia; MÚGICA, M^a Constanza (2006b): "Valor Agregado Periodístico (VAP): la calidad periodística como un factor productivo en un entorno medial complejo", *Palabra Clave*, 9(1) zenb., 11-28. or.
- ROSENGREN, Karl Erik; CARLSSON, Mats; TÅGERUD, Yael (1991): "Quality in programming: Views from the North" "Quality Assessment of Broadcast Programming", *Studies of Broadcasting*, 27. zenb., 21-80. or.
- SCHIRMER, Stefan, (2001): *Die Titelseiten-Aufmacher der BILD-Zeitung im Wandel: Eine Inhaltsanalyse unter Berücksichtigung von Merkmalen journalistischer Qualität*, München: Reinhard Fischer.
- VEHLOW, Bernd (2006): *Qualität von Spätnachrichten-Sendungen*, München: Reinhard Fischer.
- ZABALETA URKIOLA, Iñaki (1997): *Komunikazioaren ikerkuntzarako metodologia*, Bilbo: UEU.